

Programma van Toetsing en Afsluiting

**CS VINCENT
VAN GOGH**
LARIKS

CS Vincent van Gogh

cursusjaar 2026-2027

Programma van toetsing en afsluiting (PTA) voor VWO en HAVO

De sectordirecteur van de Christelijke Scholengemeenschap Vincent van Gogh heeft namens het bevoegd gezag in juni 2011 dit programma van toetsing en afsluiting vastgesteld.

Afdeling I: Algemene bepalingen

Artikel 1: Vakken

1. Het PTA vormt een onderdeel van het Examenreglement. In het PTA zijn ten behoeve van het schoolexamen opgenomen:
 - a. algemene regels met betrekking tot:
 - het examendossier
 - het profielwerkstuk
 - de praktische opdrachten
 - de handelingsdelen
 - b. specifieke eisen die binnen een profiel worden gesteld aan het profielwerkstuk en de vakoverstijgende onderdelen van het schoolexamen
 - c. het rooster voor het schoolexamen
 - d. het PTA voor elk afzonderlijk vak per leerjaar
2. Voor elk vak wordt jaarlijks een vak-PTA vastgesteld waarin de volgende onderdelen worden opgenomen:
 - periode van afname van de toets
 - stofaanduiding
 - aanduiding van de domeinen waarop de toets betrekking heeft
 - toetsvorm
 - duur van de toets
 - tijdstip van afname (wel of niet in de toetsweek)
 - gewicht voor de overgang
 - gewicht voor het schoolexamen
 - herkansbaarheid
 - wijze van beoordeling
 - eventuele bijzonderheden t.a.v. het gebruik van toegestane hulpmiddelen
3. Het eindexamen omvat:
 - a. de vakken van het Gemeenschappelijk Deel
 - b. de vakken van het Profieldeel van één of meer profielen
 - c. de vakken uit andere profielen, BSM (bewegen, sport en maatschappij) en Spaans (als startersvak)
 - d. de vakken en onderdelen die samen het combinatiecijfer vormen
4. Afsluiting vakken:
 - a. Het eindexamen bestaat voor de volgende vakken uitsluitend uit het schoolexamen:
 - voor havo: ckv, bewegingsonderwijs, Spaans, BSM, informatica, het kunstvak (praktijk), maatschappijleer, wiskunde D en godsdienst
 - voor vwo: ckv, bewegingsonderwijs, Spaans, BSM, informatica, het kunstvak (praktijk), maatschappijleer, wiskunde D, Chinees en godsdienst.

Dit met inachtneming van artikel 8, lid 3 uit het examenreglement.

- b. Voor alle overige vakken bestaat het eindexamen uit zowel een schoolexamen als een centraal examen.
- c. Het onderdeel letterkunde wordt getoetst en beoordeeld door de docenten Nederlands en de docenten moderne vreemde talen. De beoordeling van dit onderdeel wordt opgenomen in het cijfer voor het desbetreffende vak.
Zowel ten aanzien van het handelingsdeel als ten aanzien van de inrichting van toetsen vindt afstemming plaats tussen de moderne vreemde talen, Nederlands en ckv.
- d. Ontheffing voor een onderdeel van het eindexamen kan worden verleend volgens de regeling in het eindexamenbesluit.
- e. Wanneer een leerling een extra vak kiest naast de verplichte vakken volgt de leerling dit vak in principe voor de duur van ten minste één cursusjaar. Het vak telt, indien het een cijfer oplevert, altijd mee voor de overgang. Als een leerling gedurende het cursusjaar wil afzien van het volgen van het betreffende vak, geeft hij dit z.s.m. beargumenteerd schriftelijk te kennen aan de teamleider. Deze aanvraag dient tevens voor akkoord te zijn ondertekend door de ouders. De teamleider raadpleegt de mentor, de decaan en de betrokken docent(en) en neemt een beslissing.

5. Vakkenwissel:

Wanneer een leerling wil veranderen van een of meer vakken en/of profiel, dienen de ouders van de leerling daartoe een schriftelijk verzoek in bij de leerlingcoördinator van de afdeling. De leerlingcoördinator raadpleegt de mentor, de decaan en de betrokken docent(en) en neemt in overleg met de teamleider een beslissing. Verzoeken die gedaan worden na de kerstvakantie kunnen in de regel niet meer in behandeling worden genomen.

6. SE- eindcijfer:

Het eindcijfer voor het schoolexamen wordt bepaald door de cijfers behaald voor de praktische opdrachten en de in het vak-PTA vermelde toetsen. Dit geldt eveneens voor de vakken die samen het combinatiecijfer vormen.

Artikel 2: Toetsen

1. Het examendossier bevat:

- a. het examenreglement
- b. het programma van toetsing en afsluiting
- c. een lijst van eisen waaraan moet worden voldaan wat betreft vormgeving van werkstukken en lay-out
- d. een overzicht van de gestelde deadlines ("spoorboekje")
- e. de resultaten en de daarvoor gegeven cijfers/beoordelingen die de leerling heeft behaald, bestaande uit de rapportages na elke SE-toetsweek;
- f. de verslagen, toetsen en werkstukken die gemaakt zijn als onderdeel van het schoolexamen.

2. Aantal toetsen:

In havo 4 en in vwo 4 en 5 kunnen repetities worden gemaakt voor het rapport. Deze repetities hoeven dan geen onderdeel te zijn van het schoolexamen. Het maximaal aantal repetities voor een vak wordt gerelateerd aan het aantal contacturen: maximaal 1 repetitie per contactuur per week in een periode.

3. Het schooljaar wordt verdeeld in vier periodes van ongeveer gelijke lengte. Elke periode wordt afgesloten met een toetsweek. Voor havo 5 en vwo 6 zijn er drie toetsperiodes.
4. Ruim voor de aanvang van een toetsweek wordt een rooster waarin de toetsen, de duur van de toets en het lokaal waar de toets wordt afgenomen staan vermeld, aan de leerlingen bekend gemaakt.
5. Het aantal toetsen in de toetsweek is per dag maximaal drie. Drie toetsen van 100 minuten op één dag is niet toegestaan.
6. Ten behoeve van leerlingen die vanwege een geldige reden toetsen hebben gemist, wordt na iedere toetsweek een centraal inhaalmoment gepland. De leerlingen maken bij het inhalen van toetsen zoveel mogelijk gebruik van dit centrale inhaalmoment. Zij nemen daarvoor zelf contact op met de docent van het desbetreffende vak.

Artikel 3: Profielwerkstuk

1. De leerling kiest een vak of combinatie van vakken en een partner. Hij kiest na overleg met de begeleider een onderwerp binnen het vak of de vakkencombinatie waar hij uiteindelijk voor geplaatst is. De mate van keuzevrijheid voor een bepaald vak wordt bepaald door de teamleider.
2. Het profielwerkstuk heeft betrekking op één of meer vakken van het eindexamen. Ten minste één van deze vakken heeft een omvang van 400 uur of meer voor het vwo en 320 uur of meer voor havo.
3. De teams havo en vwo bovenbouw, voorgezeten door de teamleider, stellen het tijdspad vast waarbinnen het gehele proces van voorbereiding en uitvoering moet plaatsvinden. Gedurende het gehele proces wordt de leerling begeleid door één begeleider. Tijdens het proces zijn er voortgangs- en beoordelingsgesprekken.
4. Het profielwerkstuk wordt in principe door twee leerlingen gemaakt. Er is een logboek vereist waarin is opgenomen welke werkzaamheden door welke leerling zijn verricht. Toestemming van de teamleider voor een afwijkende groeps grootte is vereist, zo nodig overlegt deze met de betrokken begeleider(s).
5. Het profielwerkstuk en de wijze waarop het tot stand komt dienen te voldoen aan de algemene eisen die de school aan werkstukken stelt. Alle leerlingen ontvangen een Handleiding profielwerkstuk met nadere bepalingen en een handleiding Richtlijnen voor het correct gebruik van bronnen. (De richtlijnen staan vermeld in It's learning.)
6. De beoordelingscriteria voor het vakdeel van het profielwerkstuk worden vastgesteld door de desbetreffende sectie. Een nauwkeurige omschrijving van de begeleiding en beoordeling is opgenomen in de Handleiding profielwerkstuk voor leerlingen.
7. Bij uitvoering door een groep wordt elk groepslid apart beoordeeld op grond van eigen inbreng.
8. Het profielwerkstuk kan worden voorgelegd aan een tweede beoordelaar.

9. De beoordeling van een profielwerkstuk wordt uitgedrukt in een cijfer (een heel getal) dat meetelt in het zogenaamde 'combinatiecijfer'.

Artikel 4: Praktische opdrachten

1. De sectie bepaalt het aantal praktische opdrachten. Voor de onderlinge afstemming tussen de secties dragen de teams havo en vwo bovenbouw zorg. De teams zorgen voor zorgvuldige spreiding van het totaal van de praktische opdrachten.
2. Praktische opdrachten worden door de vaksecties, binnen de kaders van het examenprogramma en het examenreglement, in het vak-PTA vermeld. Indien mogelijk wordt hierbij een omschrijving van de aard van de opdrachten en een verwijzing naar de betrokken domeinen gegeven.
3. Het onderwerp van een praktische opdracht wordt bepaald door de sectie/docent. Een docent kan een praktische opdracht individueel, aan een groep of klassikaal verstrekken.
4. De sectie bepaalt welke praktische opdrachten voor het vak moeten worden uitgevoerd; de leerling kan, binnen de eisen die aan een opdracht worden gesteld, een eigen voorstel indienen voor de uitvoering van een praktische opdracht.
Een praktische opdracht kan, afhankelijk van het vak, omvatten:
 - het uitvoeren van een schrijfopdracht
 - het verrichten van een literatuurstudie
 - het afnemen van een interview
 - het verwerken van informatie t.b.v. meningsvorming
 - het verkennen, aanpakken en oplossen van een probleem
 - het uitvoeren van een opdracht waarbij informatie- en communicatietechnologie functioneel moet worden gebruikt
 - het uitvoeren van een onderzoeksopdracht
 - het doen van een onderzoek naar een verschijnsel of ontwikkeling
 - het doen van een natuurwetenschappelijk onderzoek
 - het maken van een technisch ontwerp
 - het maken van een beeldend werk
 - het reflecteren op beeldend werk
 - het instuderen en uitvoeren van composities en improviseren
 - het leggen van relaties tussen composities onderling en hun cultuurhistorische en maatschappelijke context
 - het uitvoeren van een andersoortige opdracht.
5. De presentatievormen worden door de docent/sectie bepaald. Het sectorteam ziet erop toe dat voldoende variatie in presentatievormen plaatsvindt.
6. De kwaliteit van de praktische opdrachten wordt bewaakt door de docent/sectie.
7. De plaats van uitvoering voor een praktische opdracht wordt in overleg met de docent vastgesteld.
8. Eisen t.a.v. uitvoering, tijdstip en wijze van inleveren worden vooraf door de begeleidende docent bekendgemaakt.

9. Praktische opdrachten die in groepsverband worden gemaakt, worden in principe per groep beoordeeld. Het staat de begeleider echter vrij om bij een ongelijke bijdrage aan het eindresultaat aan de desbetreffende leerling een beoordeling of een cijfer te geven dat afwijkt van dat van de andere groepsleden.
10. De beoordelingscriteria voor praktische opdrachten, die van tevoren aan de leerlingen bekend worden gemaakt, kunnen worden gebaseerd op de volgende vaardigheden:
 - onderzoeksvaardigheden, literatuuronderzoek
 - teksten beoordelen op hun merites binnen een bepaalde gedachtengang of stellingname
 - het formuleren en beargumenteren van een standpunt
 - het formuleren en beargumenteren van een persoonlijk esthetisch oordeel
 - schrijfvaardigheid
 - creativiteit
 - het verkrijgen van inzicht in het onderwerp
 - technische vaardigheden
 - sociale vaardigheden.Naast deze vaardigheden kan een vak vooraf ook andere criteria of vaardigheden aangeven die beoordeeld zullen worden.
11. De kwaliteit van de beoordeling van de praktische opdrachten wordt gewaarborgd door een goed en duidelijk beoordelingsformulier dat door de docent wordt ingevuld; in geval van twijfel kan hierbij een tweede beoordelaar betrokken worden.
12. De teams havo en vwo bovenbouw zorgen voor een evenwichtige planning van de te maken praktische opdrachten; de verdere invulling is aan docent en leerling.

Artikel 5: Handelingsdelen

1. De sectie bepaalt het aantal opdrachten voor het handelingsdeel.
2. De docent houdt bij het opstellen van de handelingsopdrachten rekening met onderlinge afspraken binnen het team. Dit geldt ook voor de vorm van de handelingsopdrachten.
3. Wat in het handelingsgedeelte wordt gedaan, wordt door de leerling gekozen in overleg met de docent, al dan niet op grond van een opgestelde groslijst.
4. De docent stelt de deadlines voor de opdrachten vast en de wijze waarop de opdracht ingeleverd dient te worden.
5. De plaats van uitvoering wordt indien gewenst in overleg met de docent bepaald.
6. De activiteiten uit het handelingsdeel kunnen worden gecombineerd met praktische opdrachten, mits dit tevoren is afgesproken tussen leerling en docent.
7. De docent bepaalt of de opdracht wordt afgevinkt (handelingsdeel) of becijferd (praktische opdracht).

8. Waar mogelijk kunnen de handelingsdelen van verschillende vakken met elkaar gecombineerd worden, mits van tevoren afgesproken.
9. Bij de beoordeling van groepswork wordt ieder groepsid apart beoordeeld op grond van eigen inbreng.
10. De kwaliteit van de beoordeling van het handelingsgedeelte wordt gewaarborgd door een gestandaardiseerd beoordelingsformulier dat door de docent wordt ingevuld. In geval van twijfel kan hierbij een tweede beoordeelaar betrokken worden.

Artikel 6: Presentatievormen

1. Een praktische opdracht kent, afhankelijk van het vak, de volgende presentatievormen:
 - a. Schriftelijk verslag:

In een schriftelijk verslag wordt een onderzoek wordt beschreven. Het bestaat uit:

 - een voorpagina met titel en de naam van de schrijver(s)
 - een inleiding met de probleemstelling
 - een beschrijving van de methode van onderzoek
 - de resultaten van het onderzoek
 - de conclusie van het onderzoek
 - een overzicht van de gebruikte bronnen
 - een verantwoording van de bestede tijd in het geval het onderzoek door meerdere personen is verricht

Naast deze algemene eisen dient het schriftelijk verslag te voldoen aan de door de sectie gestelde vakspecifieke eisen.
 - b. Essay:

In een essay of een artikel wordt een uiteenzetting, beschouwing of betoog schriftelijk gepresenteerd. Het is getiteld en staat op naam van de leerling. Naast deze algemene eisen dient het te voldoen aan de door de sectie gestelde vakspecifieke eisen.
 - c. Mondelinge voordracht:

In een mondelinge voordracht wordt een uiteenzetting, be-schouwing of betoog mondeling gepresenteerd ten overstaan van een publiek. De voordracht duurt tenminste vijf en ten hoogste tien minuten en vindt plaats op een tevoren afgesproken tijdstip, met inachtneming van het examenreglement, artikel 11. De vakdocent beoordeelt de voordracht.
 - d. Forumdiscussie:

Een forumdiscussie is een gesprek tussen ten minste drie terzake kundige leerlingen en een publiek. De discussie duurt ten minste 15 en ten hoogste 20 minuten en vindt plaats op een tevoren afgesproken tijdstip, met inachtneming van het examenreglement, artikel 11. De vakdocent beoordeelt ieders bijdrage aan de discussie.
 - e. Stellingen:

Een reeks stellingen met onderbouwing is een schriftelijke presentatie van duidelijke standpunten. De onderbouwing van elke stelling omvat ten hoogste 100 woorden.
 - f. Posterpresentatie:

Een posterpresentatie toont het verrichte werk aan de hand van een zelfge-maakte poster, die mondeling of schriftelijk wordt toegelicht. De mondelinge toelichting duurt ten hoogste vijf minuten; de schriftelijke toelichting omvat ten hoogste 500 woorden.

g. Expositie:

Een expositie is een presentatievorm waarin:

- een bepaald thema inzichtelijk wordt gemaakt door het tentoonstellen van primair bronnenmateriaal, met een bijgevoegde schriftelijke toelichting (bv. bij geschiedenis)
- in het kader van een opdracht een zelfgemaakt werkstuk tentoongesteld wordt, met een bijgevoegde schriftelijke toelichting (bv. bij beeldende vormgeving)
- in het kader van een muzikale opdracht voor het eerst een stuk ten gehore wordt gebracht, met een bijgevoegde schriftelijke toelichting (bv. bij muziek)

h. Ontwerpopdracht:

Een ontwerpopdracht is een technisch ontwerp dat mondeling of schriftelijk wordt toegelicht. De mondelinge toelichting duurt ten hoogste tien minuten; de schriftelijke toelichting omvat ten hoogste 500 woorden.

i. Mediapresentatie:

Een mediapresentatie wordt gegeven met behulp van een elektronisch medium. Hieronder vallen diverse technische hulpmiddelen zoals audio- en videoapparatuur, computer, robots e.d. De presentatie duurt ten hoogste tien minuten.

j. Overige:

Een andere dan genoemde presentatievorm die in het PTA van een vak nader wordt omschreven.

2. De sectie dan wel de docent stelt van tevoren de wijze van presenteren vast en maakt deze bekend aan de leerlingen.

3. Inleveren:

- a. Schriftelijk werk (verslag, essay, artikel, reeks stellingen, toelichting van poster of ontwerp e.d.) wordt getypt en geprint. Schriftelijk werk dat digitaal ingeleverd wordt dient vergezeld te gaan van een print.
- b. Praktische opdrachten waarbij het functioneren van een ontwerp centraal staat, dienen zodanig gepresenteerd te worden dat er inzicht in dit aspect ontstaat.
- c. Het werk dient op een tevoren afgesproken tijdstip en wijze te worden ingeleverd. Het wordt binnen een redelijke termijn door de vakdocent beoordeeld, met inachtneming van het examenreglement, artikel 13.
- d. De teams / secties stellen richtlijnen en criteria vast teneinde een verantwoord bronnengebruik m.b.t. schriftelijk werk/ presentatievormen te waarborgen. Deze richtlijnen en criteria worden schriftelijk vastgelegd en aan de leerlingen bekend gemaakt bij de start van de cursus. Bij de definitieve beoordeling wordt, bij verkeerd gebruik, in principe de leerling een herkansingsmogelijkheid als bedoeld in artikel 14 van het examenreglement ontnomen en moet het werk (of onderdelen daarvan) opnieuw worden gedaan. Voldoet dit werk wederom niet aan de richtlijnen en criteria inzake verantwoord bronnengebruik, dan kan de sectordirecteur een maatregel opleggen zoals bedoeld in art. 3 van het examenreglement.

4. Beoordelingscriteria m.b.t. de presentatie zijn:

- de duidelijkheid van de probleemstelling
- de opbouw van het verslag
- de consistentie van het betoog
- de verantwoording van het bronnengebruik
- de verantwoording van de tijdsbesteding in het geval groepswork betreft
- de vormgeving en verzorging van de presentatie.

Naast deze items kan een vak tevoren ook andere criteria aangeven waarop een presentatie beoordeeld zal worden.

Artikel 7: Het vrije deel

Het vrije deel bestaat uit twee onderdelen: een verplicht vrij deel en een geheel vrij deel. Het verplichte gedeelte moet ingevuld worden door een keuze-examenvak van ten minste 320 (havo), respectievelijk 440 (vwo) studielasturen.

Bij het geheel vrije deel (havo: 280 slu en vwo 440 slu) is de invulling aan de school. Een leerling aan onze school vult het geheel vrije deel in ieder geval met het vak godsdienst (respectievelijk 120 slu (havo) en 180 slu (vwo)), deelname aan een uitwisseling (80 slu) of een werkweek (40 slu), het mentoraat (respectievelijk 40 slu (havo) en 60 slu (vwo)) en loopbaanoriëntatie en -begeleiding (respectievelijk 40 slu (havo) en 60 slu (vwo)) en deelname aan het MEP (20 slu).

De overgebleven studielast kan de leerling naar eigen inzicht besteden aan één of meer vakken die hij gekozen heeft. Ook bestaat er, onder voorwaarden, de mogelijkheid een extra examenvak te kiezen.

Artikel 8: Instromers

Leerlingen die in vwo 5 op onze school instromen, moeten de PTA onderdelen die in vwo 4 reeds zijn afgerond, inhalen. Het PTA per vak geeft aan voor welke vakken dit het geval is. Indien het vak CKV op de school van herkomst volledig en naar behoren is afgerond kan hiervoor een vrijstelling verleend worden.

Voor leerlingen die binnen de school de overstap van havo 5 naar vwo 5 maken, geldt dat zij een vrijstelling krijgen voor de vakken maatschappijleer en ckv. Voor de overige vakken moeten de PTA onderdelen die in vwo 4 zijn afgerond ingehaald worden. In sommige gevallen kan voor een opdracht het cijfer dat op de havo voor dit onderdeel behaald is, overgenomen of omgerekend worden. Ook dit staat in de PTA's per vak aangegeven.